

УДК 327+341.7+343.33(100)

DOI: 10.24144/2078-1431.2024.2(33).101–112

Олена Войтюк,

*доктор філософії з історії та археології, старший викладач кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7670-6849>*

Оксана Литвинчук,

*кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5370-1674>*

Андрій Шевчук,

*доктор історичних наук, професор кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9023-5214>
Державний університет «Житомирська політехніка»*

РОЛЬ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: ПОШУК ЕФЕКТИВНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ВЗАЄМОДІЇ

У статті проаналізовано роль дипломатичної стратегії України в умовах сучасних глобальних трансформацій, зокрема геополітичної нестабільності, економічної глобалізації та технологічних змін. З'ясовано, які інструменти сучасної дипломатії можуть бути використані для ефективної взаємодії з міжнародними партнерами. Виокремлено такі форми інноваційних інструментів, як: цифрова дипломатія, публічна дипломатія, наукова дипломатія, діаспоральна дипломатія, воєнна дипломатія, багатостороння дипломатія та участь у глобальних безпекових й економічних ініціативах. Обґрунтовано необхідність адаптації дипломатичної стратегії України до сучасних реалій та активне використання інноваційних підходів для досягнення національних інтересів.

Ключові слова: дипломатія, міжнародна співпраця, глобальні трансформації, інструменти взаємодії, зовнішня політика, економічна глобалізація, воєнна дипломатія, цифрова дипломатія, публічна дипломатія, національна безпека.

The article analyzes the role of Ukraine's diplomatic strategy in the context of global transformations, focusing on geopolitical instability, economic globalization, and technological shifts. The aim of the article is to explore how contemporary global challenges impact Ukraine's foreign policy and to identify the most effective tools for international cooperation. The study employs a multidisciplinary research methodology, combining qualitative analysis of diplomatic practices, international relations theories, and case studies related to Ukraine's participation in international organizations and bilateral relations.

The article examines how global transformations, such as the ongoing Russian aggression and economic crises and technological advancements, reshape the international system and challenge traditional diplomatic approaches. The research highlights the need for Ukraine to adapt its diplomatic strategy by utilizing innovative tools, such as digital diplomacy, multilateral diplomacy, and public diplomacy. The study also emphasizes Ukraine's engagement with global security frameworks, economic partnerships. These aspects are crucial for strengthening Ukraine's position on the international stage and ensuring its national interests are protected in a rapidly changing global environment.

Key aspects analyzed in the article include Ukraine's role in multilateral organizations like the United Nations and the European Union and NATO, as well as its diplomatic efforts to strengthen economic ties with strategic partners. Special attention is given to the use of public diplomacy to shape international opinion and digital diplomacy as a tool for enhancing communication and coordination in global decision-making processes.

The study underscores the importance of rethinking Ukraine's diplomatic strategy in the face of global transformations. It calls for an active adoption of innovative diplomatic tools and strategies that respond to modern challenges, ensuring Ukraine remains an active and influential participant in international affairs.

Keywords: *diplomacy, international cooperation, global transformations, interaction tools, foreign policy, economic globalization, military diplomacy, digital diplomacy, public diplomacy, national security.*

Постановка проблеми. У сучасному динамічному світі дипломатія є одним із ключових інструментів у забезпеченні стабільності, підтримці миру й безпеки та розвитку міждержавної співпраці. Глобальні трансформації, які зумовлені, зокрема: стрімким розвитком технологій та інформаційних систем, економічною глобалізацією, загостренням екологічних проблем і зростанням регіональних конфліктів, суттєво впливають на узвичаєні підходи до дипломатичної практики. Інновації у галузі дипломатії, включно з мультилатеральною, цифровою та публічною дипломатією, стають потужними інструментами у підтримці міжнародного порядку. На тлі прагнення українського суспільства до євроатлантичної інтеграції та складних геополітичних загроз, таких, як російська агресія, Україні необхідно не тільки адаптуватися до нових реалій, а й розробляти нові стратегії дипломатичної співпраці з іншими країнами, що сприятиме зміцненню міжнародного стратегічного партнерства, інтеграції у спільний простір демократичних цінностей і стандартів та вирішенню безпекових, економічних, соціальних, екологічних та гуманітарних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості світового інформаційного простору крізь призму феномена глобалізації досліджував О. Дубовський [2]. Роль міжнародних організацій у запобіганні конфліктним ситуаціям визначено Д. Лікарчук [1]. О. Литвинчук, А. Шевчук та О. Войтюк розглянули питання міжнародної допомоги Україні як форми співробітництва зі США, ЄС, МВФ, Світовим банком та європейськими

провідними фінансовими інституціями в умовах війни [11]. Загальнотеоретичні питання економічної дипломатії як форми міжнародних економічних відносин та актуальні питання її напрямів дослідив О. Шаров [10]. Н. Бабарикіна визначила особливості публічної дипломатії в умовах інформаційного суспільства [4]. Еволюцію концепту наукової дипломатії, роль української діаспори та Світового конгресу українців як суб'єктів публічної та культурної дипломатії висвітлили А. Атаманенко та Н. Мартинюк [6; 8; 9]. У своїх публікаціях М. Окладна, В. Стеценко та А. Ковач з'ясували роль української цифрової дипломатії у сучасній зовнішній політиці держави [12; 13]. Форми міжнародної підтримки в оборонній сфері та галузі національної безпеки проаналізували М. Жакун, М. Окладна, К. Наумова, В. Миргород, В. Гаврилюк та О. Войтюк [14-17].

Грунтуючись на наукових розвідках попередніх дослідників, автори вважають необхідним узагальнити питання стосовно процесу трансформації дипломатичного інструментарію і ключових дипломатичних механізмів та особливостей стратегічного курсу України в умовах глобальних перетворень.

Мета статті — з'ясувати роль дипломатичних стратегій України у нових умовах глобальних трансформацій, а також виокремити ключові види сучасного дипломатичного інструментарію, який дає змогу державі ефективно вирішувати питання національної безпеки, економічного розвитку та глобальної співпраці.

Результати дослідження. Дипломатія як фундаментальний механізм реалізації міжнародних відносин розвивалася протягом століть та зазнала суттєвої трансформації і значно розширила свої функції, форми та дипломатичний інструментарій. Нині дипломатичне мистецтво виходить далеко за межі традиційних міждержавних перемовин. Воно використовує різноманітні методи взаємодії, що відповідають новим викликам глобалізації, інформаційних технологій, економічних перетворень та зростаючої міждержавної інтеграції.

Головною особливістю сучасного світу як інформаційної ери є стрімкий розвиток глобального інформаційного простору, що сприяє вдосконаленню інформаційних технологій, які впливають на політичну, соціальну й економічну динаміку на глобальному рівні. Посилення глобалізаційних процесів супроводжується виникненням низки негативних тенденцій, які значно дестабілізують міжнародні відносини, зокрема: домінування транснаціональних корпорацій (може призвести до обмеження державного суверенітету та посилення нерівності); зростання соціальної диференціації (поглиблює розрив між розвиненими країнами та країнами, які розвиваються, а також між багатими та бідними верствами населення, що загострює соціальні проблеми та конфлікти); трансформація культурного ландшафту (призводить до вимирання національних культур та мов, а також до глобалізації тероризму як форми протесту проти культурної гомогенізації) [1, с. 39]. Порівняння індексів і рейтингу глобалізації (KOF Index of Globalization) України у 2021 і 2023 рр., який розробив Швейцарський економічний інститут, вказує, що з початком збройної агресії Росії

проти України спостерігається значний приріст інтенсифікації глобалізаційних процесів у політичній та економічній сферах у кількісному та якісному аспектах [2, с. 101-103].

Використовуючи мережу дипломатичних місій та посольств, а також проведення офіційних зустрічей і укладання міжнародних угод, класична дипломатія й досі зберігає своє центральне місце у міждержавній комунікації. Проте її новітній етап визначається появою інноваційних форм дипломатичної діяльності, який враховує зовнішньополітичні інтереси країн у різних сферах.

У сучасній системі міжнародних відносин активно використовуються такі форми дипломатичної комунікації, як:

- дипломатія — політика умиротворення (паціфікації), яка полягає в небажанні загострювати або розпалювати протиріччя, що існують між країнами, та передбачає різноманітні поступки протилежним сторонам у незначних і неважливих питаннях;
- дипломатія канонерок, яка означає визнання легітимності використання військово-морської сили або погрози її використання як інструменту політичного тиску на слабші держави з метою досягнення певних поступок;
- доларова дипломатія, яка передбачає використання економічних методів для досягнення цілей держави, тобто переслідує мету поставити малі країни в політичну залежність від країни, яка надає економічну допомогу;
- народна дипломатія — безперервний процес спілкування, взаємного пізнання, впливу та збагачення культур і народів;
- посередницька дипломатія, яка є одним із засобів мирного врегулювання суперечок між державами через переговори за участю третьої держави на основі окреслених умов [3].

Феномен публічної дипломатії як інструмент міжнародної комунікації набув актуалізації на початку 1960-х рр. В українському контексті системна імплементація механізмів публічної дипломатії розпочалася у 2015 р. зі створення відповідних інституційних структур та розробки нормативно-правової бази для формування позитивного іміджу держави за кордоном і розбудови довіри між країнами через культурні обміни, освітні програми та інформаційні кампанії. Концептуальне осмислення публічної дипломатії базується на універсальних теоретико-практичних підходах, які відображають багатовимірність її функціонального призначення, як-от: — вплив на те, як групи та народи в інших країнах думають про міжнародні справи; — процес, за допомогою якого здійснюється пряма взаємодія з людьми в країні з метою просування інтересів та збільшення цінності представлених осіб; — поширення історії про країну відкритим способом; — політичне вираження концепції м'якої сили, яка здатна переконати актора зробити ці дії без застосування сили [4]. Також — це вміння досягати цілей за допомогою найбільш привабливих пропозицій, а не за допомогою підкупу і примусу. Інструменти публічної дипломатії мають бути пристосованими до конкретних завдань [3].

У контексті протистояння російській гібридній війні з 2014 р. та повномасштабній війсьній агресії з 2022 р. Україна все активніше використовує механізми публічної дипломатії. Міністерство закордонних справ (МЗС) України виступає ключовим інституційним актором у реалізації публічної дипломатії як ефективного інструменту зовнішньої політики нашої держави. Відповідно до Стратегії публічної дипломатії МЗС України на 2021-2025 роки цей напрям визначається як невід'ємна частина стратегічних комунікацій держави, що забезпечує системну взаємодію з громадськістю інших держав для реалізації національних інтересів та зовнішньополітичних пріоритетів за допомогою інструментів публічної дипломатії, які дають змогу значно розширити охоплення аудиторії, будувати нові партнерства, залучати представників сфер, що перебувають за межами впливу офіційних органів влади (неурядових організацій, бізнесу, аналітичних центрів, освітніх установ, молоді, лідерів суспільної думки та окремих громадян) [5].

Серед різноманіття сучасних форм публічної дипломатії виокремлюється наукова дипломатія. Вона розглядається у межах трьох головних напрямів: наука в дипломатії (Science in Diplomacy) - представники наукової спільноти залучаються до дипломатичних переговорів, наукова допомога сприяє вирішенню різних проблем між державами чи протидії глобальним викликам (зміна клімату, боротьба з пандеміями та інші) тощо; дипломатія для науки (Diplomacy for Science) - дипломати сприяють розвитку наукової співпраці та міжнародних наукових проєктів у різних галузях, зокрема й таких, що пов'язані з національними інтересами країни тощо; наука для дипломатії (Science for Diplomacy): наука допомагає встановлювати або відновлювати чи посилювати міждержавні відносини шляхом укладання спільних договорів наукової співпраці, проведення заходів і публікації матеріалів тощо. Необхідність розвитку цього виду дипломатії та його практичного застосування у світі засвідчує Мадридська декларація про наукову дипломатію (2019 р.). З огляду на ефективні міжнародні практики стосовно підготовки співробітників дипломатичних установ з питань науки, в українських ЗВО було впроваджено спеціалізовані курси у цій галузі, зокрема в Дипломатичній академії при МЗС України, а також введено спеціальні навчальні дисципліни з публічної дипломатії, відкрито відповідні освітньо-професійні програми для підготовки висококваліфікованих фахівців-міжнародників, які зможуть ефективно використовувати ресурси публічної дипломатії, зокрема й наукової [6, с. 92].

В умовах геополітичних викликів необхідно також зазначити роль діаспори дипломатії, яка виступає пріоритетним інструментом реалізації національних інтересів на міжнародній арені, забезпечуючи додатковий вимір захисту державних пріоритетів у глобальному просторі. За даними МЗС України найбільше закордонних українців проживає зокрема в Канаді (понад 1,2 млн. осіб) та у США (відповідно до офіційних статистичних даних — майже 900 тис. осіб, неофіційних — близько 1,5 млн. осіб) [7]. У контексті міжнародних відносин діаспора набуває статусу недержавного актора, який реалізує специфічну форму дипломатичної активності.

Ефективність діаспоральної дипломатії визначається комплексом факторів, таких, як: економічний потенціал спільноти, правовий статус у країні перебування, демографічні показники та рівень інституційної організації. Світовий конгрес українців (СКУ) виступає головною координаційною структурою української діаспори, яка об'єднує понад 20 мільйонів українців із більш ніж 60 країн світу. У 2003 р. він отримав спеціальний консультативний статус при ЕКОСОП ООН, а у 2018 р. став учасником Ради Європи як міжнародна неурядова організація. Його діяльність охоплює низку стратегічних напрямів, які демонструють дипломатичний характер СКУ та сприяють покращенню міжнародного іміджу України, а саме: промоцію української культурної спадщини на міжнародній арені, мобілізацію світової спільноти проти російської агресії та дезінформації, підтримку національних цінностей, піднесення іміджу України у світі тощо. З метою всебічної підтримки України двостороння взаємодія СКУ з українською владою регулюється Меморандумом про співпрацю з КМУ [8, с. 153].

Слід також зазначити сучасні форми діяльності закордонного українства як інструменту публічної дипломатії, зокрема за такими напрямками: — промоція української культури та мистецтва; — підтримка та роз'яснення позиції України стосовно гібридної війни з РФ (мітинги та інші акції протесту) та зовнішньої і внутрішньої політики України (міжнародна діяльність організацій-надбудов регіонального й національного рівнів, участь громадських діячів і вчених у засіданнях ООН, ПАРЄ, НАТО, ОБСЄ та міжнародних наукових форумах); — залучення громадськості країн-реципієнтів до гуманітарних і благодійних акцій (підтримка ЗСУ, поранених українських військових, хворих українських дітей, організація лікарської допомоги); — участь у реалізації політики пам'яті (самостійно та у співпраці з дипломатичними й консульськими установами України), яка демонструє тривалість української присутності в країнах-реципієнтах, підкреслює історичні та культурні зв'язки між Україною та цими державами); — робота із включення історії України до європейського або світового історичного процесу (наукові конференції, членство та участь у роботі історичних, славістичних й інших дослідницьких об'єднань, переклади визначних досліджень та документів з української історії); — створення інституцій, що сприяли б промоції історії України та української культури (засновано Український інститут в Швеції (2015 р.), Український інформаційно-культурний центр у Варні (2017 р.), літні школи з вивчення української мови, розвинуто низку музеїв з популяризації української спадщини); — лобювання інтересів України (через участь закордонних, зокрема канадських, американських та угорських українців у діяльності владних структур і парламентів країн перебування) тощо [9, с. 60-61].

Дедалі більшого значення набуває економічна дипломатія як специфічна галузь сучасної дипломатичної діяльності. Вона є складовою зовнішньої політики та міжнародної діяльності держави і полягає у досягненні економічних цілей засобами дипломатії для забезпечення сталого розвитку країни та її економічної безпеки, особливо в умовах глобалізації. Сучасна українська економічна дипломатія реалізує такі основні функції,

як: виконавча, аналітична, безпекова, медіаційна, інтервенційна, патерналістська та іміджева, а також виконує завдання, які полягають, зокрема, у сприянні торгівлі та інвестиціям; покращенню функціонування ринків; скороченню ризиків транскордонних трансакцій; запровадженню міжнародних стандартів; розвитку міжнародних телекомунікаційних, енергетичних і транспортних систем і створенню відповідного політичного клімату [10, с. 92]. Аналіз міжнародної допомоги Україні засвідчує масштабну солідарність світового співтовариства у протистоянні російській агресії. Надані фінансові ресурси від міжнародних інституцій та країн-партнерів, зокрема Європейського Союзу, США, Канади, Японії, а також Світового банку, Європейської Комісії, Європейського інвестиційного банку, Європейського банку реконструкції та розвитку та Міжнародного валютного фонду зміцнюють обороноздатність та економічний потенціал України. Підтримка українського державного бюджету відображає готовність міжнародної спільноти сприяти економічній стабілізації України в умовах кризових ситуацій [11, с. 245-248].

Також набуває дедалі більшої поширеності цифрова (електронна) дипломатія, яка використовує мережу Інтернет та інформаційно-комунікаційні технології для вирішення дипломатичних проблем і просування зовнішньополітичних інтересів та інформаційної пропаганди. У її межах застосовуються нові медіа, соціальні мережі, блоги та інші подібні глобальні медіа-платформи [3]. Цифрові технології суттєво трансформували й українську консульську діяльність. Сучасна автоматизована обробка візової документації та онлайн-взаємодія з громадянами за кордоном дозволили значно пришвидшити процес вирішення питань, особливо в надзвичайних ситуаціях. Пандемія COVID-19 актуалізувала розвиток цифрової дипломатії та продемонструвала ефективність віртуальних форматів міжнародного співробітництва. Зокрема українські дипломати у квітні 2020 р. у режимі онлайн взяли участь у Форумі безпекового співробітництва ОБСЄ, вперше відбулись онлайн-візити прем'єр-міністра та міністра закордонних справ України до Німеччини [12, с. 15].

Нині сучасна російсько-українська війна виокремлюється як «перша повномасштабна кібервійна» у традиційному її розумінні, за якою можна спостерігати онлайн у режимі реального часу. Особливу увагу у цьому питанні необхідно приділити розвитку використання Росією соціальних мереж з 2014 р. для поширення дезінформації та маніпуляцій з метою створення альтернативної картини подій на Донбасі. Однак боротьба з інформаційними операціями агресора можлива завдяки глобальному поширенню Інтернету та соціальних мереж. Так, ефективність української сторони в цій інформаційній війні значною мірою зумовлена активною цифровою дипломатією. Так, яскравим прикладом можна вважати діяльність міністра цифрової трансформації України М. Федорова, який через соціальні мережі ініціював міжнародні кампанії DJI Global, Apple та SpaseX обмежити доступ російських військових до технологій, що можуть бути використані в бойових діях. У відповідь на російську інформаційну війну Міністерство культури України започаткувало проект «WAW: War

Against War», який об'єднав фахівців медіагалузі для системного протистояння російській пропаганді та ефективного донесення правдивої інформації про події війни. Це демонструє нові можливості впливу на перебіг війни за допомогою цифрових інструментів. Важливу роль у цьому процесі відіграють не лише державні діячі, а й громадянське суспільство. Українські громадяни активно долучаються до кібероборони, здійснюючи DDoS-атаки на російські ресурси та поширюючи достовірну інформацію про війну в соціальних мережах [13].

Також у системі міжнародних відносин стає дедалі більш затребуваною мультilaterальна (багатостороння) дипломатія, яка передбачає участь держав у міжнародних організаціях, зокрема таких, як НАТО, ООН, ЄС, СОТ, де обговорюються глобальні проблеми, що потребують узгоджених дій багатьох країн. Незважаючи на зовнішню агресію з боку Росії, Україна як демократична європейська країна, залишається послідовною у своєму прагненні до євроатлантичної інтеграції. Її активна участь у вирішенні глобальних проблем та обміні досвідом зі світовою спільнотою підтверджують європейський вектор зовнішньої політики нашої держави [5].

Дефініцію «ядерна дипломатія» (політика «з позиції сили») як позитивний інструмент дипломатії вперше використано після застосування ядерної бомби у серпні 1945 р. для визначення методів і прийомів дипломатії США, яка використовувала володіння секретами виробництва ядерної бомби з метою зовнішньополітичного тиску. Однак з часом він набув негативного значення. Його почали використовувати для позначення політики залякування та погроз застосування ядерної зброї з метою досягнення політичних цілей. Яскравим прикладом цього явища є Росія, яка після повномасштабного вторгнення в Україну у 2022 р. почала використовувати наявну у неї ядерну зброю як інструмент тиску на інші держави, фактично шантажуючи їх можливим ядерним ударом, а також захоплення російськими військами Чорнобильської та Запорізької атомних електростанцій [14]. Така політика країни-агресора створює атмосферу страху та недовіри у міжнародних відносинах, підвищує ризик ескалації конфліктів.

Таємна дипломатія як прихована форма міжнародних відносин дозволяє державам досягати стратегічних цілей без відкритого розголосу. Водночас це особлива діяльність, яка забезпечує неопублічне здійснення державних завдань і спрямована на захист національних інтересів (насамперед у конфліктних ситуаціях). Вона здійснюється у закритому режимі [15]. У контексті російської збройної агресії таємна дипломатія, поряд з розвідкою, є важливим інструментом забезпечення національної безпеки та захисту суверенітету України. У 2020-2021 рр. США, Велика Британія та Туреччина стали найважливішими стратегічними партнерами України у цій галузі, надаючи значну підтримку у зміцненні оборонних спроможностей нашої держави. Зокрема, шляхом таємної дипломатії наприкінці грудня 2021 р. Адміністрація Президента США Джо Байдена виділила Україні додаткову допомогу на загальну суму 200 млн дол., наприкінці жовтня 2021 р. уряд України схвалив кредитну програму Британії на під-

тримку ВМС України, у грудні 2020 р. Україна та Туреччина підписали угоди про передачу технологій та виробництво корветів та ударних безпілотників для потреб ЗСУ, а перший безпілотний комплекс Bayraktar TB2 поставлено в Україну у липні 2021 р. [16, с. 121-123].

Глибокі трансформації в оборонній галузі України розпочалися на тлі незаконної анексії Росією українських територій у 2014 р. Це зумовило активізацію міжнародного оборонного співробітництва (за допомогою інструментів військової дипломатії) з багатьма глобальними акторами, зокрема ЄС і НАТО. З початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну, завдяки партнерству з провідними країнами світу за військовим, воєнно-політичним та військово-технічним напрямками Україна отримує сучасне озброєння, підвищує боєздатність ЗСУ, а також бере участь у спільних військових навчаннях та оборонних проєктах, що сприяє об'єднанню зусиль світової спільноти у збереженні миру і стабільності. Водночас міжнародна підтримка передбачала й надання українському суспільству фінансової, соціальної, гуманітарної та інших видів допомоги. У 2022-2024 рр. Україна співпрацювала у цій галузі з такими країнами, як: США, Канада, Польща, Німеччина, Туреччина, Велика Британія, Швейцарія, Австрія, Фінляндія, Австралія, Данія, Італія, Чехія, Нідерланди, Швеція, Литва, Латвія, Естонія, Норвегія, Японія у контексті надання ними як військового озброєння, так і гуманітарної й інших видів допомоги [17].

Висновки. Глобальні трансформації суттєво впливають на специфіку міжнародних відносин. Сучасна російсько-українська війна демонструє, що традиційна дипломатія вже не є достатньою для вирішення таких складних і широкомасштабних протистоянь. Інноваційні дипломатичні інструменти допомагають Україні розробляти ефективні стратегії дипломатичної співпраці з іншими країнами і сприяють зміцненню власних позицій на світовій арені та вирішенню безпекових й економічних викликів. Економічна дипломатія сприяє створенню привабливого інвестиційного клімату та активнішому просуванню національних інтересів України у глобальних економічних структурах і міжнародних організаціях, таких, як ЄС, Світовий банк, МВФ та ЄБРР.

Ефективна протидія агресору вимагає комплексного підходу, який має використовувати державні і громадянські ініціативи за допомогою інструментів публічної дипломатії. Закордонне українство та СКУ є важливими чинниками для розвитку іміджевої політики України у світі, тому потрібно налагоджувати співпрацю з українськими громадами, ініціювати спільні проєкти культурної дипломатії, що сприятиме підвищенню інтересу до України та підтримці її інтересів. Міжнародна співпраця з використанням інструментів наукової дипломатії дозволить українським вченим, фахівцям і здобувачам вищої освіти обмінюватися знаннями і брати участь у сучасних інноваційних науково-дослідницьких проєктах. В умовах глобалізації та розвитку інформаційних технологій новітні інструменти, такі, як цифрова дипломатія та використання соціальних мереж, відкривають нові можливості Україні для політичної комунікації, дають змогу мобілізувати міжнародну підтримку, швидко реагувати на пропа-

ганду та донести правду про ситуацію в нашій країні до світового співтовариства.

Стратегічне партнерство з провідними країнами світу, НАТО та ЄС в оборонній сфері та використання таємної і воєнної дипломатії забезпечує Україні доступ до сучасних технологій, надходження необхідних ресурсів для модернізації ЗСУ та підвищує їх боєздатність, а також сприяє зміцненню національної та євроатлантичної безпеки і стабільності у світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лікарчук Д.С. Роль міжнародних організацій у врегулюванні зовнішньополітичних конфліктів. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2020. № 5. С. 35-44.
2. Дубовський О. Особливості світового інформаційного простору в контексті критеріального аналізу феномена глобалізації. *Acta de Historia & Politica Saeculum XXI*. 2024. № 8. С. 101-107.
3. Lenshie N. E., Mohammed I. Introduction to diplomacy / A Beginner's Guide. MustardPrints Tech. 2022. pp. 168-202. URL: <http://surl.li/ysjzkj>.
4. Бабарикіна Н.А. Публічна дипломатія в умовах інформаційного суспільства // Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції (30 квітня 2024 р., м. Одеса). Одеса, 2024. С. 8-11.
5. Стратегія публічної дипломатії МЗС України на 2021-2025 роки / МЗС України. URL: <http://surl.li/pydzsd>.
6. Атаманенко А., Мартинюк Н. Наукова дипломатія у глобалізованому світі: концептуалізація явища. *Acta de Historia & Politica Saeculum XXI*. 2022. № 4. С. 88-97.
7. Українська громада в країнах світу / МЗС України. URL: <http://surl.li/bnrlwf>.
8. Мартинюк Н. Культурна дипломатія Світового Конгресу Українців як чинник популяризації України в світі (2014-2022). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Історичні науки». Острог, 2023. Вип. 34. С. 152-160.
9. Атаманенко А. Роль закордонних українців в українській публічній та культурній дипломатії: історичний і сучасний аспекти. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Історичні науки». Острог, 2019. Вип. 29. С. 54-65.
10. Шаров О.М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи: монографія. Київ: НІСД, 2019. 560 с.
11. Литвинчук О., Шевчук А., Войтюк О. Міжнародна допомога Україні в умовах війни як вид співробітництва з міжнародними організаціями. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2024. № 1 (32). С. 239-252.
12. Окладна М.Г., Степенко В.Ю. Роль цифрової дипломатії в сучасній зовнішній політиці держави. *Право та інноваційне суспільство*. 2020. № 2. С. 13-17.
13. Ковач А. Українська цифрова дипломатія: інформаційний фронт держави в соціальних мережах. URL: <http://surl.li/aksten>.
14. Жақун М.Ю. Ядерна дипломатія в міжнародній системі захисту прав людини // Права людини в період збройних конфліктів: збірник матеріалів Міжнарод-

- ної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю Національного університету «Одеська юридична академія» (18 листопада 2022 р., м. Одеса). Одеса, 2022. С. 373-377.
15. Окладна М.Г., Наумова К.І., Миргород В.О. Визначення поняття «таємна дипломатія» та способи її здійснення у міжнародних відносинах. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2. С. 171-177.
 16. Гаврилюк В. Важливість компетентності розвідки і таємної дипломатії в урядованні України. *Krakowskie studia małopolskie*. 2022. № 1. С. 114-135.
 17. Войтюк О.С. Міжнародна співпраця України в оборонній галузі в умовах сучасних геополітичних загроз // Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції «Національна безпека в умовах війни, післявоєнної відбудови та глобальних викликів ХХІ століття» (7-8 грудня 2023 р., Житомир). Житомир, 2023. С. 460-464.

REFERENCES

1. Likarchuk, D.S. (2020) Rol mizhnarodnykh orhanizatsii u vrehuliuvanni zovnishnopolitychnykh konfliktiv [*The role of international organizations in resolving foreign policy conflicts*]. *Mizhnarodni vidnosyny: teoretyko-praktychni aspekty*, 35-44 [in Ukrainian].
2. Dubovskyi, O. (2024) Osoblyvosti svitovoho informatsiinoho prostoru v konteksti kryterialnoho analizu fenomena hlobalizatsii [*Features of the world information space in the context of criterion analysis of the phenomenon of globalization*]. *Acta de Historia & Politica Saeculum XXI*, 101-107 [in Ukrainian].
3. Lenshie, N. E., Mohammed, I. (2022) Introduction to diplomacy / A Beginners Guide. MustardPrints Tech, 168-202. Retrieved from <http://surl.li/ysjzkj> [in Ukrainian].
4. Babarykina, N.A. (2024) Publichna dyplomatia v umovakh informatsiinoho suspilstva [*Public diplomacy in the information society*]. «Suchasna ukrainska derzhava: vektory rozvytku ta shliakhy mobilizatsii resursiv»: materialy 7th Vseukrainskoi nauko-vo-praktychnoi konferentsii, 8-11 [in Ukrainian].
5. Stratehiia publichnoi dyplomatii MZS Ukrainy na 2021-2025 roky [*Public diplomacy strategy of the Ministry of foreign affairs of Ukraine for 2021-2025*]. *mfa.gov.ua*. Retrieved from <http://surl.li/pydzsd> [in Ukrainian].
6. Atamanenko, A., Martyniuk, N. (2022) Naukova dyplomatia u hlobalizovanomu svi-ti: kontseptualizatsiia yavvyshcha [*Science diplomacy in a globalized world: conceptualizing the phenomenon*]. *Acta de Historia & Politica Saeculum XXI*, 88-97 [in Ukrainian].
7. Ukrainska hromada v krainakh svitu [*Ukrainian community in the world*]. *mfa.gov.ua*. Retrieved from <http://surl.li/bnrlwf> [in Ukrainian].
8. Martyniuk, N. (2023) Kulturna dyplomatia Svitovoho Kongresu Ukraintsiv yak chynnyk populiaryzatsii Ukrainy v svi-ti (2014-2022) [*Cultural diplomacy of the Ukrainian World Congress as a factor in promoting Ukraine in the world (2014-2022)*]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Serii «Istorychni nauky». Ostroh, 152-160 [in Ukrainian].
9. Atamanenko, A. (2019) Rol zakordonnykh ukraintsiv v ukrainskii publichni ta kulturnii dyplomatii: istorychnyi i suchasnyi aspekty [*The role of ukrainians abroad in ukrainian public and cultural diplomacy: historical and contemporary aspects*]. *Naukovi za-*

- pysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriia «Istorychni nauky». Ostroh, 54-65 [in Ukrainian].
10. Sharov, O.M. (2019) Ekonomichna dyplomatiia: osnovy, problemy ta perspektyvy [*Economic diplomacy: fundamentals, problems and prospects*]. Kyiv: NISD, 560 p [in Ukrainian].
 11. Lytvynchuk, O., Shevchuk, A., Voitiuk, O. (2024) Mizhnarodna dopomoha Ukraini v umovakh viiny yak vyd spivrobotnytstva z mizhnarodnymy orhanizatsiiamy [*International assistance to Ukraine in times of war as a type of cooperation with international organizations*]. Heopolityka Ukrainy: istoriia i suchasnist, 239-252 [in Ukrainian].
 12. Okladna, M.H., Stetsenko, V.Iu. (2020) Rol tsyfrovoi dyplomatii v suchasni zovnishnii politytsi derzhavy [*The role of digital diplomacy in modern foreign policy*]. Pravo ta innovatsiine suspilstvo, 13-17 [in Ukrainian].
 13. Kovach, A. Ukrainska tsyfrova dyplomatiia: informatsiinyi front derzhavy v sotsialnykh merezhakh [*Ukrainian digital diplomacy: the state's information front in social media*]. *adastra.org.ua*. Retrieved from <http://surl.li/aksten> [in Ukrainian].
 14. Zhakun, M.Iu. (2022) Yaderna dyplomatiia v mizhnarodnii systemi zakhystu prav liudyny [*Nuclear diplomacy in the international system of human rights protection*]. «Prava liudyny v period zbroinykh konfliktiv»: Zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoj 25-richchiu Natsionalnoho universytetu «Odeska yurydychna akademiia», 373-377 [in Ukrainian].
 15. Okladna, M.H., Naumova, K.I., Myrhorod V.O. (2021) Vyznachennia poniattia «taiemna dyplomatiia» ta sposoby yii zdiisnennia u mizhnarodnykh vidnosynakh [*Definition of the concept of «secret diplomacy» and ways of its implementation in international relations*]. Pravo ta innovatsiine suspilstvo, 171-177 [in Ukrainian].
 16. Havryliuk, V. (2022) Vazhlyvist kompetentnosti rozvidky i taiemnoi dyplomatii v uriaduvanni Ukrainy [*The importance of intelligence competence and covert diplomacy in ukraine's governance*]. *Krakowskie studia malopolskie*, 114-135 [in Ukrainian].
 17. Voitiuk, O.S. (2023) Mizhnarodna spivpratsia Ukrainy v oboronni haluzi v umovakh suchasnykh heopolitychnykh zahroz [*Ukraine's international cooperation in the defense sector in the context of modern geopolitical threats*]. Tezy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Natsionalna bezpeka v umovakh viiny, pisliavoiennoi vidbudovy ta hlobalnykh vyklykiv XXI stolittia», 460-464 [in Ukrainian].